

Vicent Partal

LLibreta de Berlín

9 de novembre de 1989

Quim Guzman em mira i m'ho torna a demanar: 'Això vol dir que ha caigut el mur de Berlín?' És de vesprada, a Sant Cugat, i jo em mire el paper, el teletip, com qui mira un text en arameu. Finalment encerte a dir que sí, que aquella decisió del govern de la RDA que anuncia aquell teletip equival a la caiguda del mur. 'Però això no pot ser...', afegesc, incrèdul. Volia dir, en realitat, que no estàvem preparats per a acceptar-ho. Immediatament, però, reaccionem tots dos. Hi ha un vol a Frankfurt d'ací a un parell d'hores. Si me'n vaig de seguida puc agafar-lo, i a Frankfurt ja veurem què passa. Telefone a l'Assumpció, que és a Barcelona i que pot anar a casa a fer-me una maleta urgent que ella mateixa em porta al Prat mentre un taxi m'hi acosta des de Sant Cugat. Aconseguesc d'arribar a Frankfurt completament excitat, pensant que la història amb majúscules se'm va obrint davant els ulls.

Però, a l'aeroport de Berlín, no hi ha manera d'arribar-hi. Des que s'alçà el mur, a Tegel, solament poden aterrar-hi avions de companyies de bandera americana, anglesa i francesa, i sempre que els pilots siguen d'aquestes nacionalitats --ni tan solament la Lufthansa no hi pot aterrar. No és tan senzill, doncs, com demanar un bitllet. I a Frankfurt, no n'hi ha cap, de bitllet, ni d'avió previst que em pugui portar a Berlín. Passe del taulell d'Air France al de la British i allà un xicot em diu que hi ha un munt de periodistes intentant d'entrar a Berlín, que van concentrant-se en una sala de l'aeroport. És fàcil de trobar-los. Una sala envidrada amb dotzenes de càmeres de televisió. M'hi sume. Viatge sol, però m'han dit que a Berlín podré treballar amb l'equip de TVE, que hi és sempre. D'entrada, però, a la sala de Frankfurt trobe un altre equip de TVE, aquest d'Informe Semanal, que ha tingut fins i tot la sort de trobar hotel. M'hi enganxe. Acabaré dormint en un sofà a la seua habitació, però això és millor que res. Des de Barcelona proven de trobar-me una cambra, però és impossible.

Les hores van passant mentre intentem de negociar la manera d'arribar a Berlín. Els passos per carretera no sabem de cert si són oberts o no. Hi ha qui lloga un

cotxe i s'arrisca. Jo no ho veig clar. Hi ha qui addueix que la imatge de Berlín que podríem difondre tots plegats interessa massa tothom perquè ens deixen abandonats en aquella habitació. I hi ha els rumors. Cada pocs minuts algú va a telefonar i torna amb les darreres notícies o els darrers rumors. Què fa l'exèrcit soviètic? és la pregunta del moment. Ningú no sap res. Algú diu que ha parlat amb Moscou i que allà ningú no sap res tampoc, i que no s'ha difós la notícia. I això què vol dir? Més especulacions. Més cabòries.

De sobte sent una veu coneguda, però que em sona estranya, tot alhora. Em gire i veig en Jaume Vallcorba Plana, l'editor de Quaderns Crema, dalt d'una cadira tot recitant un poema en occità a uns periodistes d'un diari de Marsella que se'l miren amb una cara no sé si de sorpresos o d'expectants.

No ho puc averiguar perquè en aquell moment apareixen uns policies alemanys que ens demanen silenci. Callem i ens expliquen que portaran, de franc!, a Berlín qui acredite que és un enviat especial. I què vol dir això? Ensenyem els carnets i expliquem com i de quina manera pensem treballar. Sembla que els convencem, de manera que ens porten a embarcar a un taulell sense marca. Hi ha qui porta força material, i hi ha qui en porta encara més, de manera que la cua es va fent feixuga.

Finalment pugem a l'avió. És un avió d'un blanc immaculat. Sense ni un senyal. Ni de companyia aèria, ni de país, ni de res. Mirem d'escatir de què es tracta, però no resulta fàcil. Els rètols són únicament en anglès. Però a dins no hi ha cap pista que ens resulte entenedora, cap petit detall. No ens saluda cap veu en cap idioma, ni ens expliquen tot allò del cinturó i de la tauleta; no hi ha hostesses. Hi ha qui es posa nerviós i especula, un pèl massa alarmista. És un dia tan estrany que pot passar qualsevol cosa. Prove de calmar-me i de dormir una miqueta quan de sobte uns crits m'alarmen. No calia. Simplement, per la finestra ja es veuen en la distància les llums espectaculars del Berlín occidental i uns quants companys han cridat d'eufòria. Per la meua finestra mire, sorprès i emocionat, Berlín, la ciutat on ja no hi ha mur, i em vénen al cap els impressionats policies de la RDA, al pas de

Check Point Charlie, que et regiraven de dalt a baix amb la mirada, ajudats per un llarg espill que et reflectia l'esquena. Finalment, abans que puga adonar-me'n, aquell avió estrany, que no se sap ni de qui és, toca terra. Potser és el primer avió que infringeix la vella regla de no deixar aterrar sinó les companyies oficials de certes banderes. Però és que des de fa unes quantes hores en aquesta ciutat res no és igual.

10 de novembre

Per fi aconseguisc de seure en una cadira i de passar uns quants minuts sense fer res. Obri aquesta llibreta i la sensació més intensa que tinc és d'estupor. Des que he arribat em sembla que aquest és el primer moment de repòs, el primer instant en què puc intentar de repassar mentalment això que s'ha esdevingut, i ara m'adone si costa de creure-m'ho. El mur no existeix, em vaig repetint a mi mateix, el mur no existeix, el mur no existeix...

El temps que ha passat des que el Quim Guzman em va demanar a la redacció si el mur havia caigut fins ara ha estat probablement l'experiència més bonica que he viscut com a periodista. Més feliç, hauria de dir. Aquesta és una ciutat que s'abraça, plora, es reconeix i es retroba des de fa hores, una festa inacabable. El mur no existeix, el mur ha caigut, Berlín torna a ser una, diuen els titulars dels diaris, i la gent els passeja com qui passeja el seu propi orgull. Berlín, i jo diria que Alemanya, torna a ser una. Em sembla que només serà qüestió de temps.

L'arribada ha estat ben complicada. Ni bitllet d'avió a Berlín ni hotel. A Frankfurt ens han posat un avió estranyíssim que ens ha portat fins ací i finalment uns companys de la TV amb qui vaig trobar-me, de l'Informe Semanal, m'han deixat un sofà, que és on he pogut jaure la poca estona que he dormit. Els productors de Barcelona em diuen que no hi ha cambres i jo tampoc no tinc temps de cercar-ne, perquè ací cada minut compta.

El viatge de l'aeroport a la ciutat ja estat sorprenent. Havien tallat la Ku'damm, de tanta festa que hi havia i hem hagut d'anar a l'hotel dels meus companys, diguem-ne meu també, traginant entre la multitud esborrajada tota una cabina de muntatge que ells duïen des de Madrid. La gent cridava, bevia i cantava i cada aparició d'algú o d'alguna cosa que semblara de l'Alemanya oriental era acollida amb una cridòria digna d'una final del mundial de futbol.

Mentre volàvem cap a Berlín he recordat una vegada i una altra que la meua última imatge de la ciutat era precisament el mur. Fa uns quants mesos, quan l'aparell s'enlairava, vaig fer una foto que deu haver quedat en algun calaix de casa. La sensació de tornar a Berlín sabent que aquella presència aclaparadora del mur ha desaparegut és molt colpidora. El taxi des de l'aeroport ha seguit la mateixa ruta de sempre, com era d'esperar. Hi ha un moment que l'autopista fa un revolt a la dreta i s'hi veu un palauet preciós, envoltat d'un jardinet molt polit. En aparença, tot és igual, però, en realitat, res no ho és.

I ara escric des de la cafeteria de l'hotel i, mentre ho faig, veig a fora unes cues llargues davant un banc. És gent que ve de l'est i vol guardar els estalvis en un banc occidental. No sé com s'apanyen amb la paritat del marc, però no deixa de ser, si ho puc dir així, un referèndum. La primera volta que vaig passar a Berlín est va ser la meua primera entrada al món socialista. Ho recorde com un moment especial que ara em confon i que em fa pensar molt. A casa, a Bétera, tenia un llibret d'un dibuixant que es deia Rius, un llibret que presentava la República Democràtica com el millor dels paradisos possibles. Caram. Avui diuen que dos milions de persones volen deixar el 'paradís' i jo en tinc unes dotzenes desfilant davant meu camí del banc. No sé ni què escriure...

Estic content de veure la gent contenta. M'alegre que la gent siga feliç. Això, els meus errors ideològics, les meues fantasies, el meu passat personal, no ho poden matar.

11 de novembre

Aquesta és una ciutat col·lapsada. Milers i milers de berlinesos de l'est aprofiten tots els passos que es van obrint en el mur per passar a l'oest. Un gest elemental que durant unes quantes dècades ha estat del tot impossible.

Sóc en un d'aquests passos improvisats. Un forat en la pedra, literal. Un parell de peces de concret remogudes i un camí improvisat entre l'una banda i l'altra. Uns policies federals m'han dit que la cua de l'altra banda arriba als cinquanta quilòmetres. Em sembla molt, però és evident que la quantitat de gent que travessa és impressionant. I els vehicles van molt lents. Espantosament lents. Un conductor m'ha dit que feia cinc hores que esperava a travessar amb el seu cotxe. Li he demanat si no li hauria eixit més a compte travessar a peu, però m'ha respost que li feia il·lusió. Ho entenc. Aquesta paraula no me la paren de repetir els uns i els altres.

Al centre les cues són sobretot davant els bancs. El govern federal ha decidit de mantenir la vella tradició que tant irritava la república democràtica: cada persona que passa de l'est a l'oest té dret de rebre cent marcs, sense haver de donar cap explicació. El col·lapse que organitzen els qui volen cobrar és gran. De fet, a les tres de la matinada he passat per la Ku'damm i encara hi havia gent fent cua.

Els carrers del centre són tancats al trànsit, però el metro ha estat obert tota la nit i no ha parat de portar gent amunt i avall. Els anys d'aïllament estimulen somnis curiosos. Unes xicotes m'han explicat que s'havien dedicat a recórrer totes les estacions dels sectors britànic, francès i americà, una per una. Són unes estacions que, pel que es veu, figuren en els mapes antics del metro que elles tenien a casa, però que, evidentment, fins ara no havien pogut visitar mai. Em diuen que se sabien els noms de memòria i que jugaven a imaginar com era el món quan eixien per l'escala de l'estació, com eren els carrers, les botigues, les cases. Al matí, pel que m'expliquen, s'han posat d'acord i han decidit de convertir en realitat el joc de

quan eren xiquetes. Es veien contentes, amb els bitllets a la mà. Però en realitat avui no els necessitaven gens. Els treballadors del transport públic han obert les portes a tothom i només paga qui vol pagar. Que, per sorpresa meua, és encara molta gent.

El govern de la RDA va obrint passos perquè té por que l'allau de gent que vol passar el primer cap de setmana a occident no acabe essent una font de maldecaps. És realment sorprenent de veure avui soldats i maquinària de l'est desfent la barrera que fins fa quatre dies havien de defensar si calia amb la mort. M'he aturat davant un d'aquests grupets. El posat era seriós: he imaginat que devien ser funcionaris i que no ho acabaven de veure clar...

Un policia federal m'explica que ja fa gairebé dotze hores que no para avui. Es veu que han arribat reforços de la resta de la república federal, però que, així i tot, no tenen prou mans. Li dic que quan arribe a casa dormirà tranquil i a gust, que poques voltes he vist la policia fer una feina tan agraïda. Em sorprèn perquè em respon que anirà a canviar-se de roba i tornarà al mur. 'Vull cantar i brindar jo també i no ho puc fer d'uniforme!' Té raó.

Avui han començat a timbrar alguns passaports, un poc de manera anàrquica. Alguns policies duen una espècie de maleta, enganxada al cos amb uns tirants, que fa de taula mòbil. Però no he aconseguit que cap em volguera segellar el meu. Era

una concessió al fetitxisme, però ja he vist aviat que no ho aconseguiria. Únicament timbren passaports alemanys i prou feina que tenen.

Mai no m'hauria cregut que acabar la guerra freda seria tan fàcil. Ostres!

Són les vuit del vespre i caic sobre una cadira. Tinc la sensació que no me'n podré alçar mai més. L'esquena em fa mal, però les cuixes em pesen unes quantes tones. Prove de calcular quants quilòmetres he caminat aquests darrers dies, però en desistesc.

Avui al matí hem tingut moltes dificultats per a entrar a l'informatiu. La veritat és que no hi cap ni una televisió més i els horaris del satèl·lit van tan cronometrats, tan justos, que els retards causen una col·lecció d'atacs de nervis que espere que algú filme.

Ara que la cosa s'ha calmat una mica he tingut temps de xerrar amb en Siles, que és el corresponal ací. El pobre encara va més cansat que no jo, perquè feia moltes setmanes que anava seguint de prop totes les coses que passaven a l'est. Hem quedat que li cobriré algunes hores per tal que pugui descansar una miqueta i posar ordre a l'oficina.

El capítol de l'allotjament comença a ser ben pesat. Encara no he pogut trobar hotel. Avui he telefonat al Holgen i hem quedat que em faria lloc a sa casa. Però després, quan he tornat a telefonar-li per confirmar que hi anava, ja no ha respost. És normal. La gent és tothora al carrer, i això que no fa de bon estar-hi.

Fa unes poques hores he anat a la Invalidenstraße on obrien un altre forat al mur. Eren les quatre de la vesprada i m'ha impactat veure que milers i milers d'alemanys orientals tornaven a casa, és a dir a l'est. Han passat el matí 'a l'altra banda' i han tornat a casa a l'hora de sopar. L'espectacle era fascinant. Aquest mur, el van construir per impedir que aquesta gent poguera fugir i passara a l'altra banda, però un gest ben senzill en demostra la ineficàcia: els deixes eixir i tornen a casa a l'hora de sopar.

El govern federal diu que la xifra dels qui han demanat asil és irrisòria i generalment per motius familiars molt concrets. He demanat a una família que feia el camí a la inversa com era que tornaven. 'Perquè no volem canviar de casa', m'han dit. Havia estat molt bonic, deien, havien comprat uns quants electrodomèstics amb els 100 marcs del govern federal (unes sis mil pessetes) i se sentien feliços i confiats en el futur. 'Per això ara toca dormir i demà ja veurem què passa.'

M'ha impressionat aquesta normalitat, tant que hem improvisat una crònica. M'he posat a caminar entre els qui tornaven i simplement he explicat davant la càmera: 'la guerra freda s'ha acabat a les quatre de la vesprada...' Hem passat tants anys cavil·lant sobre què passaria, si s'obria el mur, que veure que no passa res fa un impacte sideral. Esborrona de veure com la gent transita d'una societat a una altra, d'un règim a un altre, d'un món a un altre amb normalitat i sense perdre el cap.

13 de novembre

Ahir vam anar a sopar amb el Holgen, el Carlos Enrique Bayo i un grup de gent de TV3. Com que ho vam decidir a mitjanit vam haver de cercar un lloc obert a Kreuzberg i vam acabar ben bé passades les tres de la matinada.

Em va impressionar molt l'actitud del Holgen. Ell veia amb tristor que el Berlín occidental fos envaït pels Trabi (els peculiars cotxes de l'est), perquè això posaria fi a la ciutat actual. Segons ell, l'aire que té el Berlín occidental, tan obert i disposat a qualsevol transgressió, neix precisament del mur. Si el mur cau, la primera víctima serà el Berlín occidental, diu.

Jo ho vaig traduir materialment i es va enfadar. Li vaig demanar si volia dir que, acabada l'amenaça soviètica, s'acabaven les generoses subvencions a qui volguera venir a establir-se ací. Si volia dir que s'acabaria el fet que un jove que no volguera fer el soldat en tindria prou de venir a viure a Berlín. Si volia dir que s'havia acabat això que, cada vegada que un corresponsal occidental ho demanava, el govern federal li pagara els bitllets.

Finalment digué: 'Si em demanes si sóc egoista, no m'importa dir que sí.' Les coses clares.

Ahir, diumenge, Berlín va ser de bell nou una festa. Molta gent passejant pel centre, encara que em va semblar que no n'hi havia tanta com dissabte. Dissabte diu el govern federal que van passar la frontera un milió de persones. Un milió de persones que cobraren tots els cent marcs de rigor i que se'ls van gastar tots, diria jo.

Diria que la gent està cansada. Cansada no, esgotada. Dissabte l'emoció flotava pertot arreu, d'una manera gairebé salvatge. Hi havia molta gent del Berlín occidental que esperava amb beguda, amb menjar, amb regals, els conciutadans separats. Hi havia molta cervesa, però també xampany i cançons i abraçades. Semblava que la felicitat era no solament possible, sinó lògica, i fins i tot algú va parar una catifa vermella perquè els Trabi l'aixafaren. Això durant hores i més hores. Esgotador.

Veig que al bar Joe un marc val un marc. Vull dir que a l'hora de pagar pagues igual, tant si és amb marcs de l'un estat com de l'altre estat. Ho diuen amb un text improvisat que han penjat ben visible a la porta. La cosa em sorprèn perquè, per molt que els governs mantinguen ficticiament el canvi igualitari, ningú no deixa de veure que el valor d'un marc oriental no és el mateix que el d'un marc occidental.

Aquest punt, el de la paritat monetària, em sembla que serà una de les grans discussions dels dies vinents. Els governs insisteixen en l'un per un, però els bancs no s'hi avenen. La setmana passada, abans que s'obri el mur, pagaven un marc occidental per cada set marcs orientals, Avui el canvi és un per onze, cosa que ha causat desil·lusions i un cert to agre en alguns orientals. Uns companys de la televisió alemanya em confirmen que aquest serà un problema gros perquè políticament cal evitar la sensació que la república democràtica és menystinguda, però els bancs no estan disposats a finançar la sensació d'igualtat.

Hi ha gent, a més, que recorda que les excuses oficials per a alçar el mur van ser precisament les de controlar la població i evitar el tràfic de moneda occidental. Ara la gent va i torna, però el problema dels diners ja torna a fer-se sentir sobre el Berlín de les quatre potències.

Al matí anàrem a filmar, de nou, els passos de frontera. La imatge encara és tan poderosa que sembla que la gent no pare de mirar-los i des de casa continuen demanant-nos que els filmem. Som-hi, doncs. Com que vam acabar d'hora, una bona part de l'equip va fer cap tot seguit al Konzert für Berlin. Jo no hi vaig anar, però sembla que no em vaig perdre gran cosa.

El concert, l'organitzava una emissora de ràdio, la SFB, que havia volgut improvisar en vint-i-quatre hores un concert amb grans noms de la música internacional i alemanya per celebrar la caiguda del mur. Però les dificultats van ser enormes. De primer, el volien fer al costat del Reichstag, però les autoritats no ho van permetre. I aleshores van decidir de fer-lo al Deutschlandhalle, un local petit amb una gran esplanada a fora que podia acollir els milers de fans que esperaven. Però resulta que a fora solament hi van poder posar columnes de so, però no pantalles de vídeo, de manera que els assistents estaven més aviat enfadats, o sorpresos i enfadats. Per a acabar-ho d'adobar, al final, de grans noms, únicament va haver-hi el Joe Cocker, que va cantar una sola cançó, i la Nina Hagen. Un desastre, vaja...

Jo no hi vaig anar perquè volia tornar a l'hotel a fer-me una bona dutxa i a descansar unes quantes hores. Però, just quan hi arribava, em vaig trobar una manifestació de l'extrema esquerra contra la unificació, que protestava per la caiguda del mur. És clar, la vaig seguir perquè resultava, si més no, xocant la seua versió. Els manifestants anaven envoltats pertot de policia i portaven banderes de la República Democràtica. Era curiós de veure com els miraven els orientals que passaven per davant. Amb una barreja d'estupor i de pena, amb indignació en algun cas. Tots els manifestants eren molt joves, amb una estètica agressiva. Un

jove oriental els ha cridat que era molt fàcil de defensar la RDA des d'occident perquè ells podien anar on volien i no havien quedat tancats darrere el mur. No s'han molestat a respondre.

A la nit, finalment, anàrem a la Potsdammer Platz, allà on hi havia la frontera més inviolable del món. Fins fa unes poques hores era fins i tot minada, però anit hi han obert un pas per on transitava la gent.

Els policies de totes dues bandes, ben cofois, es passaven gots de te els uns als altres per combatre el fred i els centenars de persones que s'hi havien concentrat no paraven d'aplaudir cada persona que passava en una direcció o en una altra. Hi vaig veure un grupet que duia banderes alemanyes sense cap escut, ni federal ni democràtic.

De sobte vaig veure que una senyora s'estava a la banda oriental molt quieta. Ben aviat vam adonar-nos que era cega. Un home d'aquesta banda va travessar la frontera i li va demanar si estava bé. No sé com va anar, però el cas és que la va agafar de bracet i li va fer travessar el mur mentre descrivia amb veu suau tot allò que feien. Quan la dona va passar pel meu costat plorava agafant-se amb força al seu improvisat pigall-cicerone. El grup de gent que hi era des de feia hores cantant i cridant va callar, colpits per l'emoció.

A l'entrada de l'avinguda que porta a la Potsdammer hi ha un senyal de trànsit que m'ha semblat el símbol exacte de tot això que passa. És un senyal de carrer sense eixida (perquè hi havia el mur que tallava l'avinguda). Algú hi ha fet, sobre el

senyal, una gran marca en forma de X, amb un simple esparadrap blanc. Simple, però eficaç.

Fa uns quants mesos vaig fer un reportatge sobre una possible guerra nuclear a Europa i, la imatge de la Potsdammer, l'havia il·lustrada dient que una bota militar travessant en el sentit equivoccat aquesta plaça podia haver anorreat la vida humana del nostre continent i qui sap si del món.

Potser per això avui m'he quedat en blanc quan he hagut d'enregistrar una entradeta allà al mig, en la zona minada fins fa poques hores. Tan en blanc que m'he girat cap a la gent i he demanat en veu alta si allò era la Potsdammer. El meu cervell es veu que no pot processar tants canvis tan ràpidament. Els qui passaven s'han posat a riure i m'han dit amb grans gestos que sí, que no m'equivocava. La plaça és molt gran i ha restat gairebé tota buida, com engolida pel mur. Ara només hi ha herba en alguns trams, però expliquen que la policia ruixa aquesta herba per impedir que cresca massa i que ningú s'hi puga amagar. Dels quaranta quilòmetres i escaig de mur que travessen Berlín, aquest és l'espai més obert i gran, i per això mateix el més fantasmagòric. Fa una setmana solament podies treure-hi el cap des de les plataformes que hi ha instal·lades al carrer per a permetre'n la visió. Avui sentir que ets ben bé al mig d'aquella terra de ningú que aterria el món és una sensació sorprenent, una altra.

14 de novembre

Hans Modrow ja és oficialment cap de govern de la República Democràtica Alemanya. Ahir el van confirmar en una sessió maratoniana del parlament, encara tocat pels fets. Molts parlamentaris opinen que va ser un error obrir el mur i de fet comencen a córrer rumors que no era exactament això que el govern volia que passara. Sembla que la reunió de premsa que va desencadenar els fets va superar el portaveu, que va acabar dient una cosa (que s'obrien els passos), que no era exactament la que li havien dit que havia de dir. I encara menys tot seguit.

Modrow sembla que a Dresden desobeí algunes de les ordres més provocatives de Honecker. Diuen que Gorbtxov hi ha parlat unes quantes vegades. Però no diria jo que siga un reformista. Després de la reunió del parlament es va reunir el comitè central del Partit Comunista per valorar tot això que passa. Tenen feina perquè en poques hores el president del parlament ha passat a ser un independent i el cap de govern és un comunista poc conegut abans.

Coincidint amb la reunió dels caps comunistes la manifestació de cada dilluns de Leipzig reunia més de 200.000 persones. Persones que, enmig d'un fred glacial, van fer un enterrament simbòlic de la RDA i van demanar eleccions lliures immediates.

Al matí hem anat al famós 'pont dels espies', el pont de Glienicke. És un pont bastant allunyat del centre de la ciutat, per on durant dècades s'han intercanviat presos entre les potències occidentals i la Unió Soviètica. Sempre amb el mateix ritual. Normalment eren intercanvis d'un per un. Si els soviètics atrapaven un espia occidental o els occidentals un de soviètic, podien proposar un intercanvi. Cada espia es posava a una banda del pont, envoltat de policies. I a un senyal tots dos

caminaven fins a trobar-se exactament al centre del pont. S'hi havien d'aturar un moment (diuen que mai no es miraven a la cara) i després acabaven el camí, per tornar a la llibertat.

El pont, sobre el riu Havel, és al mig d'uns camps, coberts avui per una boira intensa que fa una llum molt especial. És una plana buida, que no saps ben bé si és un camp militar o una plantació poc treballada. El darrer intercanvi, s'hi va portar a terme ara fa tres anys i hi van participar un grup d'espies o activistes de totes dues bandes. Un dels que anaren a occident va ser Anatoli Xaranski, el conegut dissident ucraïnès d'origen jueu.

Sobre el mateix pont he entrevistat policies de tots dos bàndols, que encara vigilen la part respectiva del pas. Un policia de l'est em recordava que havia vist tornar a casa espies de la república democràtica, després de passar anys empresonats a occident, espies que ploraven a llàgrima viva tot travessant el pont. I suposa que 'la gent dels altres' devia plorar igual, però que ell no ho havia pogut veure mai perquè es trobava en aquesta banda. Els plors començaven quan tots dos es creuaven, quan ja no els podia veure ningú 'dels altres'.

M'ha impressionat com xerren aquests policies. És com si hagueren callat durant dècades i ara necessitaren amollar tot allò que han vist. Fins fa una setmana ningú no podia passar per aquest pont, pensat únicament per als intercanvis i ara, en canvi, no paren de timbrar passaports amb alegria. Suppose que deu ser un xoc cultural enorme, però no semblen gaire impressionats. Només de tant en tant emergeix algun comentari, alguna frase. Un policia de l'est, per exemple, sosté que els seus eren 'més persones'.

Poca-soltada del dia. Havia d'enregistrar una entradeta i em feia il·lusió de fer-ho al davant d'un dels campaments militars de les quatre potències, que encara controlen oficialment aquesta ciutat. Britànics, francesos, americans i soviètics continuen repartint-se la ciutat, patrullant-hi i decidint encara moltes de les coses que hi passen cada dia. Per això és més o menys normal que encara mantinguen grans mesures de seguretat al voltant dels campaments respectius. Entre aquestes mesures hi ha la que prohibeix de filmar els campaments, però, com que el càmera txec que treballa amb mi aquests dies és realment ràpid, hem pogut enregistrar una entradeta que, per nances, havia d'eixir perfecta a la primera. La guàrdia ens ha cridat l'alto, però ja érem dins el cotxe quan ens han guipat...

A la vesprada hem anat a Brandenburg. La ZDF ha obert els informatius dient que les autoritats de tots dos estats s'havien posat d'acord per desmuntar avui el tros de mur que hi ha davant la famosa porta. I tots hi hem anat. Érem tantes televisions que gairebé que no hi cabia la gent i hi ha hagut fins i tot empentes i estiracabells. Per res, perquè o la informació no era bona o a última hora s'han espantat en veient l'enrenou. La policia no parava de dir que no havia de passar res, que la informació era falsa, però tot eren càmeres, antenes, focus, grups electrògens... El mal és que, vistes les coses que han passat aquests darrers dies, tot sembla possible i hem perdut un bon munt d'hores esperant de copsar una imatge debades.

16 de novembre

Torne a casa. Ahir vaig passar hores fabricant un reportatge d'una hora per al Panorama. Acabàrem a la una de la matinada, esgotats. Repassar i posar en imatges tots els fets d'aquesta setmana a Berlín és tan esgotador professionalment com emocionalment. He optat per no narrar res. No hi ha off. Veus de berlinesos, música i prou. Crec que la història s'explica tota sola.

Després he aprofitat les darreres hores que em restaven per acostar-me, amb el Domènec i companyia, a Check Point Charlie. És un dels llocs on em costa més de ressituat-me. Travessar-lo abans, amb el mur, volia dir passar per davant d'aquells 'vopos' immensos que et miraven encaixonat en un espai petit que era, fins i tot, un espill per a poder-te controlar també per darrere. Recorde haver passat por de veres sota aquelles mirades tan gèlides. I ara, res. Ara pots passar de l'una banda a l'altra sense noses. Encara hi ha aquells famosos empostissats on podies enfilete per veure una miqueta de l'altra banda, però ja no serveixen de res. Costa de fer-se a la idea.

No pare de pensar que, fa deu dies, tantes coses que he vist fer amb normalitat haurien estat inimaginables. I en canvi, no ha passat res. I aleshores, com és que tanta gent ha hagut de patir tan, si la solució era tan senzilla? Per quin motiu tots els qui ens pensem saber alguna cosa d'aquests afers teníem una visió tan deformada?

La gent, els alemanys de l'un costat i de l'altre, però sobretot els alemanys de l'est, en un llarg cap de setmana ens han donat una gran lliçó: que la normalitat és molt senzilla.

D'ací pocs dies naixerà la Txell. Si no passa res. I en l'avió he començat a pensar en quin món viurà ella, com serà el seu futur. No tinc una idea massa clara del que ens espera a tots plegats però torne a casa content, amb la sensació que com a mínim un dels problemes ha quedat resolt. Ella ja no veurà el mur de Berlín, potser ni tan sols veurà l'Alemanya dividida. Per si de cas porte amb mi, a casa, un ós xicotet, comprat encara a la RDA, un record del món vell per al nou món que ara comença.